

Rolnummer 619
Arrest nr. 54/94 van 6 juli 1994

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 1 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 april 1993 « relatif à la dépolitisation des structures des organismes culturels » (betreffende de depolitisering van de structuren van de culturele instellingen), ingesteld door L. Cariat.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters K. Blanckaert, L. François, Y. de Wasseige, G. De Baets en E. Cerexhe, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalm, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*

*

I. *Onderwerp van het beroep*

Bij verzoekschrift van 1 december 1993, aan het Hof gericht bij op 2 december 1993 ter post aangetekende brief en op de griffie ontvangen op 3 december 1993, stelt Lucien Cariat, schepen, bestuurder van de v.z.w. « Maison de la culture de la région de Charleroi », woonachtig te 6001 Charleroi, deelgemeente Marcinelle, rue Belliche 84, beroep in tot vernietiging van artikel 1 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 april 1993 « relatif à la dépolitisation des structures des organismes culturels » (betreffende de depolitisering van de structuren van de culturele instellingen), bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 5 juni 1993.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 3 december 1993 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 21 december 1993 is rechter E. Cerexhe aangewezen om de zetel aan te vullen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de voormelde bijzondere wet bij op 6 januari 1994 ter post aangetekende brieven, die op 7, 10 en 11 januari 1994 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde bijzondere wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 januari 1994.

De Franse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, zelf vertegenwoordigd door haar Minister van Begroting, Cultuur en Sport, wiens kabinet gevestigd is te 1040 Brussel, Nijverheidsstraat 10-16, heeft een memorie ingediend bij op 18 februari 1994 ter post aangetekende brief.

Een afschrift van die memorie is overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet overgezonden bij op 3 maart 1994 ter post aangetekende brief.

L. Cariat heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 21 maart 1994 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 3 mei 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting vastgesteld op 25 mei 1994.

Van die beschikking is aan de partijen kennisgegeven, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 3 mei 1994 ter post aangetekende brieven, die op 4 en 5 mei 1994 aan

de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij beschikking van 5 mei 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen verlengd tot 2 december 1994.

Op de terechtzitting van 25 mei 1994 :

- zijn verschenen :

- . Mr. B. Dubuisson en Mr. Ph. Herman, advocaten bij de balie te Charleroi, voor de verzoekende partij;

- . Mr. M. Toledo, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschap;

- hebben de rechters E. Cerexhe en K. Blanckaert verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten Mr. Herman en Mr. Toledo gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *De in het geding zijnde bepaling*

Artikel 1 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 april 1993 bepaalt :

« Om subsidies te kunnen genieten, mogen de raden van bestuur en van beheer van de v.z.w.'s of instellingen van openbaar nut (établissements d'utilité publique) waarvan het maatschappelijk doel betrekking heeft op aangelegenheden bedoeld bij de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt, voor meer dan de helft van hun leden, niet samengesteld zijn uit leden die titularis zijn van een mandaat van Europees parlamentslid, afgevaardigde ter Kamer van volksvertegenwoordigers of senator, van lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of van de Waalse Gewestraad, van een provincieraad, een gemeenteraad, een raad voor maatschappelijk welzijn, alsook uit leden van het kabinet van een minister of een Staatssecretaris, van een regering of een nationale, Gemeenschaps- of Gewestexecutieve, van het kabinet van een burgemeester of een schepen of een lid van de bestendige deputatie. »

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzoeker L. Cariat

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1.1. Het beroep is ingesteld binnen de termijn van zes maanden waarin artikel 3, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof voorziet.

De verzoeker, die zowel schepen is als bestuurder van een vereniging zonder winstoogmerk waarvan het maatschappelijk doel betrekking heeft op aangelegenheden die door de wet van 16 juli 1973 worden beoogd, oordeelt

tot de categorie van de burgers te behoren die inzonderheid beoogd wordt door het bestreden artikel 1 van het decreet en derhalve van een persoonlijk belang te doen blijken om een beroep tot vernietiging van die bepaling in te stellen.

Ten gronde

A.1.2. Ter ondersteuning van zijn beroep voert de verzoeker één middel aan, afgeleid uit de schending van de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet.

A.1.3. Hij herinnert er allereerst aan dat het door het decreet nagestreefde doel erin bestaat de structuren van de culturele instellingen te depolitiseren en inzonderheid te vermijden dat de politieke mandatarissen zowel lid zijn van de subsidiërende overheden als lid van de gesubsidieerde instellingen. Daartoe heeft de decreetgever het aantal leden van de raad van bestuur en van beheer van de verenigingen zonder winstoogmerk die titularis kunnen zijn van een van de politieke mandaten beoogd in artikel 1 van het bestreden decreet tot de helft beperkt.

A.1.4. Zonder in zijn verzoekschrift de doelstelling van depolitisering die door de decreetgever wordt nagestreefd te betwisten, stelt de verzoeker evenwel dat het gecombineerde effect van de gekritiseerde maatregel en de reglementaire bepalingen die de voorwaarden van erkenning en verlening van subsidies aan de culturele centra en culturele tehuizen vaststellen, erop neer zou komen dat alle titularissen van een politiek mandaat verboden wordt in de raden van bestuur de particuliere sociaal-culturele groeperingen te vertegenwoordigen waarvan hij deel uitmaakt.

Luidens het koninklijk besluit van 5 augustus 1970 zelf moet immers de helft van de leden van de raad van bestuur en van beheer van de culturele centra door de organiserende overheid worden aangewezen, terwijl de andere helft bestaat uit leden die de particuliere sociaal-culturele verenigingen vertegenwoordigen. Volgens de verzoeker betreft de beperking die door het decreet van 5 april 1993 wordt aangebracht uitsluitend die tweede helft van de bestuurders, die welke door de sociaal-culturele groeperingen worden aangewezen. Het bestreden artikel 1 van het decreet zou aldus tot gevolg hebben elke titularis van een politieke functie of mandaat te verbieden, in de raden van bestuur van de culturele centra, de sociaal-culturele groeperingen te vertegenwoordigen waarvan hij deel uitmaakt. Dat zou het geval zijn met de verzoeker die, als lid van de gemeenteraad, in de raad van bestuur van het « Maison de la culture de la région de Charleroi » de « Ligue de l'enseignement » vertegenwoordigt.

A.1.5. Aldus, stelt de verzoeker, zou de gekritiseerde maatregel van het decreet noodzakelijk ertoe leiden op onverantwoorde manier afbreuk te doen aan het recht op verkiesbaarheid tot de functie van bestuurder, van de personen die, net zoals hij, zowel politiek mandataris zijn als afgevaardigde van een sociaal-culturele instelling in de raad van bestuur van een cultureel centrum.

Enerzijds, zou de begrenzing waarin het decreet voorziet niet onontbeerlijk zijn voor de uitoefening van de functie van bestuurder vermits, volgens de verzoeker, uit het verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 5 augustus 1970 voorafgaat duidelijk blijkt dat de aanwezigheid van « gepolitiseerde » bestuurders onontbeerlijk is om het goed gebruik van de subsidies en de coördinatie van de activiteiten te controleren. Anderzijds, is het cumulatieverbod te algemeen en buiten verhouding tot het door de decreetgever nagestreefde doel vermits de belangenconflicten tussen leden van de subsidiërende overheden en leden van gesubsidieerde instellingen niet zouden bestaan in de talrijke gevallen waarin de politieke mandatarissen geen deel uitmaken van de subsidiërende overheid.

Standpunt van de Franse Gemeenschapsregering

A.2.1. Na herinnerd te hebben aan de rechtspraak van het Hof inzake gelijkheid, stelt de Franse Gemeenschapsregering dat het doel van de bestreden maatregel, in tegenstelling met wat de verzoeker beweert, niet zou zijn te vermijden dat de politieke mandatarissen zowel rechter als partij zijn in de raden van bestuur van de culturele instellingen, maar de structuren van die instellingen te depolitiseren om « het beheer van de culturele instellingen aan de culturele wereld zelf terug te geven ». Gelet op dat eerste doel en ook het doel de dialoog gaande te houden tussen de subsidiërende overheid en de beheersoverheid is de keuze die door het decreet gemaakt werd om het aantal politieke mandatarissen in de raden van bestuur tot 50 % te beperken volgens de Franse Gemeenschapsregering vatbaar voor objectieve en redelijke verantwoording.

De situatie van de personen die titularis zijn van een politiek mandaat en die zitting moeten nemen in de raden van bestuur van de verenigingen zonder winstoogmerk met een culturele opdracht, onderscheidt zich objectief van de situatie van de andere bestuurders door het feit zelf van de specifieke vereisten in verband met het politiek mandaat dat zij op zich nemen. Overigens zou, aangezien de bestuurders die titularis zijn van een politiek mandaat noch per se specialisten, noch per se gebruikers zijn van de culturele voorzieningen, het criterium van onderscheid ook pertinent zijn ten opzichte van het nagestreefde doel dat erin bestaat een grotere techniciteit en een grotere beschikbaarheid van de culturele instellingen te verzekeren.

A.2.2. De Franse Gemeenschapsregering legt er zich vervolgens op toe aan te tonen dat het bestreden artikel 1 van het decreet een redelijk verband van evenredigheid vertoont met het nagestreefde doel. Niet alleen - en dit in tegenstelling met het oorspronkelijke voorstel van het decreet - is het cumulatieverbod niet radicaal, maar ook wordt het doel van de norm door de verzoeker niet correct geïnterpreteerd wanneer hij stelt dat die bedoeld is om een belangenconflict te vermijden tussen leden van de subsidiërende organen en leden van de gesubsidieerde instellingen. De Franse Gemeenschapsregering is hiermee van oordeel dat het middel feitelijke grondslag mist.

A.2.3. De Franse Gemeenschapsregering betoogt tenslotte dat de verzoeker eveneens ten onrechte stelt dat de helft van de leden van de raad van bestuur van de culturele centra die door de overheid zijn aangewezen, gepolitiseerd zou zijn zodat de aangevochten bepaling zou neerkomen op een verbod ten aanzien van een titularis van een politiek mandaat een sociaal-culturele groepering te vertegenwoordigen waarvan hij lid zou zijn. Immers, de door de overheid aangewezen personen om zitting te nemen in de raden van bestuur van de betrokken verenigingen zonder winstoogmerk zijn niet noodzakelijk personen die titularis zijn van een politiek mandaat of een politieke functie en moeten dat wettelijk niet zijn. Weliswaar heeft de gekritiseerde norm tot gevolg het aantal politieke mandatarissen te beperken maar zij heeft evenwel en derhalve niet tot gevolg elke politieke mandataris te verbieden een sociaal-culturele groepering te vertegenwoordigen in de raad van bestuur van de betrokken culturele instellingen. Volgens de tussenkommende partij mist dus ook dat argument van de verzoeker feitelijke grondslag.

Antwoord van de verzoeker L. Cariat

A.3.1. In zijn memorie antwoordt de verzoeker de Franse Gemeenschapsregering over de interpretatie die deze geeft van het doel van de bestreden norm. Indien dat doel het depolitiseren is van de structuren van de culturele instellingen, is het niet legitiem. De verkiesbaarheid immers is volgens de verzoeker een grondrecht in onze democratische maatschappij. Door de toegang van een categorie van burgers tot de besluitvormingsorganen van de culturele instellingen te willen uitsluiten of althans te beperken, streeft men een onwettig doel na. De depolitisering is geen wettig doel in een democratie. De verkiesbaarheid, vervolgt de verzoeker, kan slechts het voorwerp uitmaken van bijzondere beperkingen die, zelfs onrechtstreeks,

verantwoord moeten worden door specifieke vereisten, welke onontbeerlijk zijn voor de uitoefening van een bepaalde functie.

A.3.2. Nu zijn echter de vereisten die door de Franse Gemeenschapsregering worden verdedigd niet pertinent, aldus de verzoeker. Allereerst heeft het feit een politiek mandaat uit te oefenen niet tot gevolg een burger buiten de culturele wereld te plaatsen noch hem te beletten culturele actie uit te oefenen. De bewering volgens welke een politiek mandataris geen tijd te besteden zou hebben aan het dagelijks beheer is niet pertinent. Het aangevoerde doel om de aangevochten bepaling van het decreet te verantwoorden is dus niet wettig, net zo min als het door dezelfde bepaling in aanmerking genomen criterium objectief en redelijk is.

- B -

B.1. Naar luid van het bestreden artikel 1 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 april 1993 mogen, om subsidies te kunnen genieten, de raden van bestuur of van beheer van de verenigingen zonder winstoogmerk en instellingen van openbaar nut waarvan het maatschappelijk doel betrekking heeft op aangelegenheden bedoeld bij de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt, niet voor meer dan de helft van hun leden samengesteld zijn uit leden die titularis zijn van een mandaat van Europees parlements lid, volksvertegenwoordiger of senator, van lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of van de Waalse Gewestraad, van een provincieraad, een gemeenteraad, een raad voor maatschappelijk welzijn, alsook uit leden van het kabinet van een Minister of een Staatssecretaris van een federale, Gemeenschaps- of Gewestregering, van het kabinet van een burgemeester of een schepen of een lid van de bestendige deputatie.

B.2. De verzoekende partij stelt, in één enkel middel, dat de voormelde bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis) schendt. De doelstelling van depolitisering die door die bepaling wordt nagestreefd zou onwettig zijn.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de

niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. De decreetgever kon wettig ervan uitgaan dat er reden was « depolitiseringsmaatregelen » te nemen om een beter beheer van de culturele instellingen die hij subsidieert te verzekeren.

Vermits de wetgever een dergelijke doelstelling nastreefde, vermocht hij redelijkerwijze de aanwezigheid van bestuurders die titularis zijn van politieke mandaten of functies in culturele instellingen te beperken. Een beperking tot de helft van het totale aantal bestuurders lijkt niet onevenredig met de nagestreefde doelstelling.

B.5. De verzoekende partij stelt voorts dat die bepaling inbreuk maakt op het recht op verkiesbaarheid tot de functie van bestuurder in de culturele instellingen, van personen die, zoals de verzoeker, zowel politiek mandataris als afgevaardigde van een sociaal-culturele instelling zijn.

B.6. Het Hof stelt vast dat de aangevochten bepaling niet verbiedt dat een politieke mandataris een sociaal-culturele groepering in de raden van de culturele instellingen kan vertegenwoordigen. De aangevochten bepaling preciseert immers niet de hoedanigheid waarin de titularis van een politiek mandaat of een politieke functie zitting

heeft in de door haar beoogde raden van bestuur. Overigens kan de overheid de personen die ermee belast worden haar in die raden te vertegenwoordigen vrij kiezen. Ten deze verbiedt het aangevochten artikel 1 van het decreet van 5 april 1993 niet dat de verzoekende partij, die schepen is, als vertegenwoordiger van de « Ligue de l'enseignement » in het « Maison de la culture de la région de Charleroi » zitting heeft. Het door de verzoekende partij aangevoerde argument volgens hetwelk die bepaling - zelfs onrechtstreeks - afbreuk zou doen aan haar recht op verkiesbaarheid, mist dus feitelijke grondslag.

Het enige middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 6 juli 1994.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior